

УДК 372:373.2

Л. В. Козак

ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Особливої уваги сьогодні потребує система підготовки науково-педагогічних працівників вищої професійно-педагогічної дошкільної освіти. Адже від кваліфікації викладача дошкільної педагогіки і психології залежить якість підготовки всіх категорій педагогічних працівників системи дошкільної освіти. Разом з тим, «у змісті підготовки науково-педагогічних кадрів гостро не вистачає дослідницько-інноваційної складової, що «як естафета» передається при відтворенні педагогічного персоналу для інших рівнів освіти» (Біла книга національної освіти України, 2010, с.264).

У цьому контексті особливої актуальності набуває питання відбору змісту підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності.

Готовність викладача дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності передбачає оволодіння інноваційними знаннями та вміннями в конкретній галузі, сформованим творчим та дослідницьким стилем педагогічної діяльності, інноваційним підходом до організації навчального процесу, розвинутою педагогічною рефлексією тощо.

Орієнтація сучасної педагогічної освіти на формування викладача інноваційного типу потребує оновлення змісту його професійної підготовки.

Проблема змісту освіти, її реформування на гуманістичних, особистісно-орієнтованих засадах знайшла глибоке науково-теоретичне обґрунтування в дослідженнях В. В. Краєвського, В. Г. Кременя, В. С. Ледньова, І. Я. Лернера, О. Я. Савченко, М. М. Скаткіна, В. А. Семиченко, В. А. Хуторського та інших.

В контексті нашого дослідження важливими є наукові розвідки щодо професійної підготовки викладача вищої

школи, формування його професіоналізму і фахової майстерності, розвитку педагогічної творчості (А. М. Алексюк, А. Д. Бондар, С. С. Вітвицька, О. І. Гура, О. А. Дубасенюк, В. І. Лозова, І. В. Мороз, С. О. Сисоєва, Д. В. Чернілевський та ін.), підготовки педагога до інноваційної діяльності (Л. М. Ващенко, І. В. Гавриш, Л. І. Даниленко, Н. І. Клокар, О. Г. Козлова, О. І. Шапран та інші); шляхи удосконалення професійно-педагогічної дошкільної освіти (Л. В. Артемова, А. Г. Беленька, І. М. Дичківська, О. Г. Кучерявий, Л. А. Машкіна, М. Л. Машовець, Т. І. Поніманська та ін.). Водночас розв'язання проблеми відбору та структурування змісту підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності залишається актуальним.

З огляду на викладене, *метою статті* є висвітлення та узагальнення наукових підходів до відбору інноваційної складової змісту професійної підготовки майбутніх викладачів вищої школи; визначення змістового компоненту підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності; обґрунтування науково-методичного підходу до відбору та структурування змісту підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності.

У педагогічній науці співіснують різні підходи до трактування поняття «зміст освіти». Під змістом освіти розуміють систему наукових знань, умінь і навичок, оволодіння якими забезпечує всебічний розвиток розумових і фізичних здібностей молоді, формування світогляду, моралі й поведінки, підготовку до суспільного життя, праці (Ю. К. Бабанський); систему знань про навколишній світ, сучасне виробництво, культуру й мистецтво, це

узагальнені інтелектуальні й теоретичні уміння, навички творчого розв'язання практичних і теоретичних проблем (М. Д. Ярмаченко). В основі такого розуміння змісту освіти лежить когнітивний підхід. Концептуальна освітня мета в когнітивній парадигмі освіти – залучення особистості до науки та виробництва.

В контексті культурологічного підходу зміст освіти визначають як педагогічно адаптовану систему знань, умінь і навичок, досвіду творчої діяльності й емоційно-ціннісного ставлення до світу (І. Я. Лернер, М. М. Скаткін).

Під змістом особистісно орієнтованої освіти розуміють всі види змісту освіти як зовнішні, так і внутрішні, склад і структура якого обумовлені забезпеченням або відображенням розвитку особистості учня (Хуторський А. В., 2005, с.70).

І. В. Гавриш, визначаючи змістовий компонент технології формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності наполягає на засадах особистісно орієнтованого підходу, розглядаючи як його складники аксіологічний, когнітивний, дієво-творчий та особистісний компоненти (Гавриш І. В., 2006).

За визначенням С. У. Гончаренка, зміст професійної освіти включає поглиблене ознайомлення з науковими основами й технологією обраного виду праці; прищеплення спеціальних практичних навичок і вмінь; формування психологічних і моральних якостей особистості, важливих для роботи у певній сфері людської діяльності (Гончаренко С. У. Український педагогічний словник, 1997, с.275).

Ми будемо виходити з того, що сучасний зміст підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності має містити такі складові елементи:

- систему наукових знань про сутність, структуру та технологію інноваційної професійної діяльності викладача; розвиток інноваційних процесів у вищій та дошкільній освіті; специфіку освітніх та педагогічних інновацій, їх класифікацію (інформаційно-когнітивний компонент);

- систему умінь як спеціальних, так і загально-навчальних інтелектуальних та організаційно-пізнавальних щодо впровадження педагогічних інновацій на основі проектування педагогічної діяльності (операційно-діяльнісний компонент);

- досвід творчої діяльності щодо генерування і реалізації авторських інноваційних ідей в освітньому-виховному середовищі (особистісно-креативний компонент);

- досвід педагогічної рефлексії, оволодіння способами самовдосконалення (професійно-рефлексивний компонент);

- досвід ціннісного ставлення до інноваційної педагогічної діяльності (ціннісно-мотиваційний).

На сьогодні виділяється декілька рівнів розгляду і формування змісту освіти: на теоретичному рівні, на рівні навчальної дисципліни, на рівні навчального матеріалу.

Дидактичними основами конструювання змісту освіти на рівні загальнотеоретичного уявлення є принципи його відповідності соціальному замовленню, загальній структурі професійної діяльності, а також принципи функціональної повноти та поетапного освоєння професійної діяльності (Леднев В. С., 1991). На рівні навчального курсу (предмету) дидактичними основами конструювання змісту освіти є такі принципи: принцип структурної єдності змісту освіти на всіх рівнях спільності його формування при русі від загальних до більш часткових, принцип цілеспрямованості, принцип науковості, принцип урахування єдності змістового та процесуального аспектів навчально-виховного процесу (Скаткін М. Н., Краевський В. В., 1981; Лернер І. Я.). Дидактичні основи конструювання змісту освіти на третьому рівні – рівні навчального матеріалу – набувають форми конкретних вимог до нього. Це, перш за все, вимоги щодо врахування при визначенні змісту закономірностей процесу засвоєння (розташування матеріалу, сполучення його з іншим матеріалом, складність матеріалу тощо).

Грунтуючись на принципах соціовідповідності та відповідності змісту професійної освіти загальній структурі профе-

сійної діяльності, до змістового компонента технології формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності І. В. Гавриш відносить: систему наукових знань щодо закономірностей і особливостей інноваційної професійної діяльності вчителя, цивілізаційних тенденцій розвитку освітніх систем, процесів модернізації системи загальної середньої освіти в Україні, закономірностей й особливостей створення і розповсюдження освітніх інновацій, досвід застосування набутих знань на практиці щодо упровадження і розповсюдження освітніх інновацій; досвід емоційно-ціннісного ставлення до педагогічних інновацій і творчої професійної діяльності педагогів; досвід здійснення самомоніторингу навчальних досягнень у галузі педагогічної інноватики (Гавриш І. В., 2006).

Для реалізації принципу функціональної повноти компонентів змісту освіти, необхідним є: а) впровадження в навчально-виховний процес навчальних курсів, провідною функцією яких є формування певного інваріантного базового компонента діяльності; б) освоєння діяльності за умов органічного сполучення теорії та практики; в) реалізація принципу подвійного входження інваріантних базових компонентів діяльності до змісту освіти (Леднєв В. С., 1989).

Відповідно до принципу функціональної повноти компонентів змісту освіти та враховуючи вимоги до розробки змісту навчального матеріалу, спрямованого на розвиток творчої особистості (Сисоєва С. О., 2006), вважаємо, що підготовку майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності можна здійснювати такими основними шляхами:

- проведення аналізу і виявлення можливостей навчального матеріалу кожної дисципліни професійно-педагогічного циклу державного компонента навчальних планів підготовки магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» щодо забезпечення підготовки майбутніх викладачів до здійснення інноваційної професійної діяльності;

- введення до навчального матеріалу дисциплін професійно-педагогічного циклу додаткових змістових компонентів для заповнення прогалін у підготовці майбутніх викладачів до інноваційної професійної діяльності.

- введення до програми магістерської підготовки додаткових навчальних курсів, провідною функцією яких є формування готовності майбутнього викладача до інноваційної професійної діяльності.

Зміст освітніх галузей і окремих навчальних дисциплін оновлюється. Підставою для цього є соціальні зміни, потреби суспільства, тенденції розвитку освіти, зміни освітніх стандартів; рішення органів управління освітою; позиції авторів програм і підручників (Чернілевський, 2008, с.233).

Відповідно до принципів оновлення змісту освіти, зміст освітніх галузей і навчальних дисциплін у майбутній вищій школі буде змінюватися, на думку дослідників, в таких напрямках: оновлення навчального матеріалу відповідно до змін в навколишньому світі і досягнень базових наук; включення нових розділів і тем, необхідних для життя в сучасному суспільстві, які мають загальнокультурне значення, вилучення застарілих розділів; генералізації змісту освіти за рахунок виокремлення фундаментальних освітніх об'єктів, системотворчих понять, принципів, закономірностей з одночасним розвантаженням за рахунок другорядного або застарілого матеріалу; зміна підходів до змісту освіти як до освітнього середовища для особистісного розвитку студентів; перехід до концепції відкритого змісту освіти, обумовлений тенденцією впливу на освіту нових засобів і технологій діяльності (Інтернет, ЗМІ та інше); посилення в загальноосвітньому процесі студентського компоненту змісту освіти, який реалізує можливість індивідуальної освітньої траєкторії студента та інші.

Визначаючи принципи структурування змісту педагогічної освіти в класичних університетах, М. В. Лещенко переконливо доводить, що для того, щоб вища школа забезпечувала формування наукового стилю мислення потрібно, щоб наукове

знання інтегрувалося зі світом людських потреб, тобто для кожної особистості це знання має отримати особливі градації корисності, позиційності та інструментальної апробованості, іншими словами, ставати знаннями, готовими до повсякденного використання - інноваційними знаннями. Все це визначає певні вимоги до змісту вищої освіти, навчальних технологій (Mariya Leschenko, 2006, с. 229-237).

На думку С. О. Сисоєвої, у моделі підготовки викладачів вищої школи не слід виділяти інваріантні та варіативні навчальні модулі, оскільки вимога гнучкості такої моделі повинна забезпечувати відбір модулів навчання самим викладачем залежно від вхідного рівня його потреб (що можна зробити через анкетування, тестування, інтерв'ювання тощо). Вчена вважає, що навчальні модулі повинні надавати можливість:

1. Поповнення знань у науковій галузі, яка відображається предметом викладання; поповнення знань з педагогіки і психології, сучасних освітніх інновацій, педагогічних технологій навчання.

2. Підвищення методологічної і методичної культури викладача, формування і розвиток методичних знань щодо сучасних форм організації навчального процесу у вищій школі, зокрема дистанційної.

3. Підвищення рівня інформаційної культури, розвиток практичних навичок роботи з комп'ютером, мережними технологіями, Інтернет.

4. Розвитку професійно-значущих якостей викладача як педагога. Кожен викладач повинен опанувати способи самодіагностики і найбільш важливі для рефлексії уміння, практичні методи професійно-творчого саморозвитку і, в результаті, розробити індивідуальну траєкторію зміни власного стилю педагогічної діяльності відповідно до своїх психофізичних можливостей, здібностей, цінностей, вимог інноваційного середовища вищого навчального закладу.

5. Розвитку комунікаційних умінь, здатності до спілкування. Для розвитку комунікативних здібностей педагогу вищої школи потрібні як знання із психології,

педагогіки, так і постійне вивчення соціологічних даних, що стосуються особливостей соціалізації і ціннісних орієнтацій сучасної молоді.

6. Підготовки викладача вищої школи до інноваційної діяльності. Важливого значення набуває ознайомлення викладача вищої школи з основами інновацій у вищій освіті; проблемами інноваційного менеджменту; напрямками інноваційної діяльності викладача в системі інноваційного розвитку вищого навчального закладу; професійно-педагогічною підготовкою викладача вищої школи в умовах інноваційних процесів; проблемами особистісно-професійного саморозвитку педагога як умови його здатності до інновацій; реалізації інновацій в освіті на основі інноваційного проектування педагогічної діяльності.

7. Ознайомлення із сучасною нормативно-правовою базою вищої освіти. (Swietłana Sysojewa. 2010, с.324-326):

Під час відбору і структурування змісту підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності необхідно зважати на такі аспекти: а) світоглядне значення предмета, що дає змогу зрозуміти закони суспільного та природного розвитку, здійснити аналіз суспільних явищ та інноваційних процесів; б) пізнавальне значення предмета, його можливості щодо розвитку світогляду майбутнього викладача, що дає цікаві, потрібні знання, стимулює розвиток пізнавальної активності кожної особистості; в) суспільне значення предмета, його роль у науковому, суспільному, культурному та економічному житті країни; г) практичне значення предмета для кожного студента (зв'язок із визначеною професією, можливість оволодіння корисними вміннями та навичками); д) легкість засвоєння предмета, до якого студент виявляє інтерес; е) якість викладання означеного предмета (Н. І. Мачинська, 2013, с.284-285).

На основі проведеного аналізу наукових джерел щодо змісту професійної освіти можемо сформулювати загальні вимоги до відбору та структурування змісту підготовки

майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності.

1. При відборі і структуруванні змісту підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної необхідно враховувати як загальні принципи побудови змісту освіти, так і загальнодидактичні принципи та принципи оновлення змісту професійної підготовки.

2. Зміст підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності повинен відповідати цілям обраної моделі освіти, відображати сучасні тенденції розвитку вітчизняної освіти, основні напрями інноваційних процесів у вищій, педагогічній та дошкільній освіті, особливості освітніх інновацій, інноваційних педагогічних технологій, їх класифікацію.

3. Відбір змісту підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності повинен розкривати особливості та напрями інноваційної професійної діяльності викладача в системі інноваційного розвитку вищого навчального закладу; специфіку професійно-педагогічної підготовки до такого виду діяльності в умовах інноваційного освітньо-виховного середовища.

4. Змістовий компонент підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності повинен відображати досвід застосування набутих знань на практиці щодо упровадження освітніх інновацій у навчально-виховний процес; досвід реалізації авторських інноваційних ідей на основі інноваційного проектування педагогічної діяльності.

5. Структурування змісту підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності повинно передбачати розвиток інноваційного стилю мислення, забезпечувати особистісно-професійний саморозвиток майбутнього викладача як умови його здатності до інновацій.

Вважаємо, що основою підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності повинні бути навчальні дисципліни, провідною функцією яких є формування готовності майбутнього викладача до здійснення інноваційної професійної діяльності. Однією із таких дисциплін є дисципліна «Педагогічна інноватика». У процесі дослідження доведена доцільність запровадження дисципліни у підготовку майбутніх викладачів.

Підготовці майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності сприятимуть дисципліни циклу професійно-педагогічної та науково-предметної підготовки, перелік яких визначений нормативними документами підготовки майбутніх фахівців в умовах магістратури (Галузевим стандартом підготовки магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» та стандартом вищого навчального закладу) із обов'язковим включенням до їх змісту інноваційної складової: «Педагогіка вищої школи», «Психологія вищої школи», «Методологія і методи науково-педагогічних досліджень», «Організація і управління навчально-виховним процесом у вищому навчальному закладі», «Методика викладання дошкільної педагогіки», «Методика викладання дитячої психології», «Актуальні проблеми викладання фахових методик», «Тренінг розвитку комунікативної компетентності викладача вищої школи» та інші, а також проходження асистентської практики, яка повинна містити інноваційну складову.

На прикладі дисципліни циклу професійно-педагогічної підготовки «Педагогіка вищої школи» проаналізуємо інноваційний змістовий компонент підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності.

При виборі дисципліни «Педагогіка вищої школи» ми ґрунтувалися на тому, що «Педагогіка вищої школи» є методологічною та методичною основою для викладання будь-яких професійно-орієнтованих дисциплін та проведення наукових досліджень. Отримані в межах цієї дисципліни

навички ефективної роботи з джерелами «інноваційної» інформації та «інноваційними» інструментами педагогічної діяльності є фундаментом процесу самоосвіти та самовдосконалення викладача, готовності до реалізації авторських інновацій.

Проаналізувавши зміст сучасної науково-педагогічної, навчально-методичної літератури (програми магістерської підготовки, навчальні плани, робочі навчальні програми, підручники, посібники) і базуючись на вимогах Галузевого стандарту вищої освіти освітньо-кваліфікаційної характеристики та освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» і враховуючи потребу вищої вітчизняної освіти у підготовці викладача інноваційного типу, нами розроблено навчальну програму «Педагогіка вищої школи» для підготовки магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» з інноваційною складовою (Педагогіка вищої школи, 2012).

Мета вивчення курсу «Педагогіка вищої школи» – формування ціннісного ставлення до інноваційної професійної діяльності викладача вищого навчального закладу та концептуального бачення власної викладацької діяльності; свідоме засвоєння магістрантами теорії педагогіки вищої школи, усвідомлення суттєвих ознак освітніх інновацій і механізмів розвитку інноваційних процесів у вищій освіті; оволодіння сучасними технологіями проектування і організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі на засадах особистісно орієнтованого підходу; формування самостійності та критичності педагогічного мислення, розвитку творчих, дослідницьких здібностей та професійно-значущих якостей, оволодіння прийомами педагогічної рефлексії, професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення.

Зміст дисципліни розкривають такі теми: «Загальні основи педагогіки вищої школи та тенденції розвитку інноваційних процесів у вищій освіті»; «Викладач вищої школи як провідник наукового, професійного та інноваційного досвіду»; «Студент як суб'єкт педагогічного процесу. Сучасні

проблеми виховання студентської молоді»; «Теоретичні основи процесу навчання у вищій школі. Зміст освіти у вищій школі та способи його реалізації»; «Форми організації навчання у вищій школі. Діагностика знань та вмінь студентів»; «Інноваційні технології навчання у вищій школі».

Розкриємо інноваційну складову змісту, яка засвоюються магістрантами при вивченні курсу «Педагогіка вищої школи» у послідовності його викладу.

При вивченні теми «Загальні основи педагогіки вищої школи та тенденції розвитку інноваційних процесів у вищій освіті» розкриваємо взаємозв'язок педагогіки вищої школи з педагогічною інноватикою як галуззю педагогічної науки, яка вивчає природу, закономірності виникнення й розвитку педагогічних інновацій в освіті. Магістранти знайомляться з предметом та основними поняттями педагогічної інноватики (інновація, освітня інновація, інноваційний процес, інноваційна освіта, інноваційна діяльність), видами освітніх інновацій. Вважаємо, що засвоївши ключові поняття педагогічної інноватики, зрозумівши їх сутність, магістрантам буде значно легше розширювати свої знання щодо особливостей інноваційних процесів в освіті, специфіки інноваційної професійної діяльності викладача вищої школи та розглянути її через призму своєї майбутньої професійної діяльності.

У процесі вивчення теми важливим є усвідомлення майбутніми викладачами причин, які зумовлюють розвиток інноваційних процесів у вищій освіті України. Доцільними, на наш погляд, є розгляд таких питань як: нова парадигма вищої освіти як необхідна умова переходу до інформаційного суспільства; цілі, цінності та пріоритети розвитку сучасної вищої освіти; інноваційний розвиток вищої освіти як безперервний процес якісних змін в освіті; тенденції розвитку інноваційних процесів у вищій освіті України в контексті глобальних освітніх тенденцій; модернізація вищої освіти в Україні у рамках Болонського процесу; аксіологічний, акмеологічний та компетентнісний підходи

у розвитку вищої освіти; інтеграція вищої освіти, науки і виробництва; інформатизація вищої освіти. Таким чином, на початку курсу розглядаються головні концептуальні ідеї, положення педагогіки вищої школи та педагогічної інноватики, які є основою вивчення наступних тем.

У процесі вивчення теми «Викладач вищої школи як провідник наукового, професійного та інноваційного досвіду» магістранти оволодівають основними поняттями, які розкривають сутність інноваційної педагогічної діяльності (творча діяльність, креативність, новаторство, інноваційна педагогічна діяльність, інноваційний педагогічний процес, інноваційний експеримент, інноваційний стиль педагогічного мислення, інноваційна культура педагога); знайомляться із структурними компонентами, етапами, формами та напрямками інноваційної діяльності викладача, структурою готовності викладача до інноваційної професійної діяльності; аналізують нормативно-правове забезпечення інноваційної освітньої діяльності в Україні.

Наступна тема навчального курсу «Студент як суб'єкт педагогічного процесу. Сучасні проблеми виховання студентської молоді» є надзвичайно важливою у підготовці майбутніх викладачів, оскільки результатом професійної діяльності викладача, в тому числі, й його інноваційної діяльності, є жива, неповторна особистість студента. Саме на вдосконалення розвитку такої особистості і повинні бути спрямовані будь-які педагогічні нововведення.

При вивченні теми значна увага приділяється таким питанням: студент як головна постать навчально-виховного процесу; проблема розвитку Інтелекту і креативності в період студентства; розвиток здібностей молоді до саморегуляції, самоорганізації, гнучкості мислення, здатності переборювати стереотипність, відстоювати власні погляди і переконання; гуманістичне освітнє середовище як чинник соціалізації студента та розвитку його творчої особистості; об'єднання студентської молоді навколо інноваційно-професійних ідей як умов

гуманізації навчально-виховного процесу; інноваційні форми і методи виховної роботи.

Інноваційна складова змісту теми «Теоретичні основи процесу навчання у вищій школі. Зміст освіти у вищій школі та способи його реалізації» представлена такими питаннями: інноваційне та традиційне у навчанні; інноваційні моделі навчання; викладачі і студенти як суб'єкти навчального процесу і як носії педагогічних інновацій; основні напрями оновлення змісту педагогічної освіти; технологічні підходи до проектування змісту; поняття авторської навчальної програми і методика її складання; сутність інноваційних методів навчання та їх застосування у вищій школі.

Зміст теми «Форми організації навчання у вищій школі. Діагностика знань та вмій студентів» спрямований на розкриття як традиційних форм навчання, так і відносно нових: проблемна лекція, лекція-візуалізація, бінарна, лекція-дискусія, лекція прес-конференція, лекція із запланованими помилками; семінар - ділова гра; тренінг; метод «Портфоліо» в структурі самостійної роботи; комп'ютерна підтримка самостійної роботи студентів; дослідницько-інноваційна робота студентів; тестування як новий засіб діагностики успішності студентів.

У процесі вивчення теми «Інноваційні технології навчання у вищій школі» майбутні викладачі знайомляться із сутністю та особливостями проектування особистісно орієнтованої технології навчання; технології інтерактивного та проблемного навчання; технології творчого розвитку особистості; застосування у навчальному процесі вищої школи інформаційно-комунікаційних технологій.

Проблематика семінарських занять та завдань для самостійної роботи створює реальне підґрунтя для набуття майбутніми викладачами умінь: аналізувати державну політику щодо розвитку освіти в Україні; виокремлювати принципи, завдання та пріоритетні напрями розвитку освіти в Україні, визначати основні тенденції інноваційного розвитку сучасної вищої освіти та обґрунтовувати власне бачення подальшої модернізації системи

вітчизняної освіти; формулювати тематику актуальних наукових досліджень у галузі педагогічної освіти; аналізувати нормативно-правове забезпечення інноваційної освітньої діяльності в Україні, вивчати інноваційний педагогічний досвід; визначати цілі, напрями, основні етапи інноваційної діяльності викладача; складати програму розвитку особистості студента та власного професійного розвитку; розробляти авторську програму навчального курсу; проектувати навчально-виховний процес у вищих закладах освіти на засадах інноваційної педагогіки; застосовувати ефективні методи та прийоми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів; розробляти і застосовувати нові технології навчання в практиці викладання фахових дисциплін.

Підсумовуючи викладене, ми дійшли таких висновків: 1) При відборі змісту підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної необхідно враховувати як загальні принципи побудови змісту освіти, так і принципи оновлення змісту професійної підготовки. 2) Змістовий компонент підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності повинен містити знання і досвід здійснення інноваційної професійної діяльності викладача в системі інноваційного розвитку вищого навчального закладу. 3) Розроблення інноваційного змістового компонента навчального курсу «Педагогіка вищої школи» передбачає визначення його мети і завдань, відбору інноваційного змісту до кожної теми змістового модуля, відбору форм, методів і технологій його реалізації, визначення критеріїв оцінювання та системи діагностики успішності магістрантів. 4) Ефективність змісту підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності визначається результативністю професійної підготовки, яку можна охарактеризувати як якісну освіту, що визначається освіченістю майбутнього викладача, здатністю до професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення.

Література

1. Біла книга національної освіти України / Т. Ф. Алексеєнко, В. М. Аніщенко, Г. О. Балл [та ін.]; за заг. ред. акад. В. Г. Кременя; НАПН України. — К.: Інформ. системи, 2010. — 342 с.
2. Гавриш І. В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності: Дис... докт. пед. наук: 13.00.04 / Гавриш Ірина Володимирівна. — Харків, 2006. — 475 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко, К., «Либідь», 1997— 376 с.
4. Леднев В. С. Содержание образования: сущность, структура, перспективы. — 2-е изд., перераб. / В. С. Леднев — М.: Высш. шк., 1991. — 224 с.
5. Леднев В. С. Содержание образования: Учеб. пособие / В. С. Леднев. — М.: Высш. шк., 1989. — 360 с.
6. Мачинська Н. І. Педагогічна освіта магістрантів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю: монографія / Н. І. Мачинська; за ред. докт. пед. наук, проф., член-кор. НАПН України С. О. Сисоєвої. — Львів: ЛьвДУВС, 2013. — 416 с.
7. Педагогіка вищої школи : роб. навч. прогр. для спеціальності 8.01010101 «Дошкільна освіта» (галузь знань — 0101 «Педагогічна освіта», освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр», за вимогами кредитно-модульної системи) / [розробн. Козак Л. В.]. — К. : [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2012. — 64 с.
8. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник / С. О. Сисоєва. — К.: Міленіум, 2006. — 346 с. - С. 98-99.
9. Скаткин М. Н., Краевский В. В. Содержание общего среднего образования. Проблемы и перспективы / М. Н. Скатки, В. В. Краевский. — М.: Знание, 1981. — 96 с.
10. Хуторской А. В. Методика личностно-ориентированного обучения. Как обучать всех по-разному?: пособие для учителя / А. В. Хуторской. — М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005. — 383 с.
11. Чернілевський Д. В. Педагогіка вищої школи : Підручник / Д. В. Чернілевський. — Вінниця : 2008. — 408 с.

12. Mariya Leschenko. Zasady budowy tresci kształcenia pedagogicznego w uniwersytetach tradycyjnych // Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia / pod redakcją Tadeusza Lewowickiego, Jolanty Wilsz, Iwana Ziaziuna, Nelli Nyczkało / Wydawnictwo Akademii im. Jana Dłgosza w Cze stochowie, Czestochowa. — Kijow: AJD, 2006. — VIII. — С. 229-237.
13. Swietłana Sysojewa. Elementy zawodowo-pedagogicznej edukacji nauczyciela szkoły wyższej // Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia / pod redakcją Tadeusza Lewowickiego, Jolanty Wilsz, Iwana Ziaziuna, Nelli Nyczkało / Wydawnictwo Akademii im. Jana Dłgosza w Cze stochowie, Czestochowa, 2010. — 406 s. — S. 321 – 327.

Л. В. Козак

ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті висвітлено та узагальнено наукові підходи до відбору інноваційної складової змісту професійної підготовки майбутніх викладачів вищої школи; визначено змістовий компонент підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності; обґрунтовано науково-методичний підхід до відбору та структурування змісту підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності на прикладі навчального курсу «Педагогіка вищої школи».

Ключові слова: зміст освіти, зміст професійної освіти, принципи формування змісту освіти, зміст інноваційної професійної діяльності, інноваційний компонент змісту, навчальний курс «Педагогіка вищої школи».

Л. В. Козак

СОДЕРЖАНИЕ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ДОШКОЛЬНОЙ ПЕДАГОГИКИ И ПСИХОЛОГИИ К ИННОВАЦИОННОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье отражены и обобщены научные подходы к отбору инновационной составляющей содержания профессиональной подготовки будущих преподавателей высшей школы; определен содержательный компонент подготовки будущих преподавателей дошкольной педагогики и психологии к инновационной профессиональной деятельности; обоснован научно-ме-

тодический подход к отбору и структуризации содержания подготовки будущих преподавателей дошкольной педагогики и психологии к инновационной профессиональной деятельности на примере учебного курса «Педагогика высшей школы».

Ключевые слова: содержание образования, содержание профессионального образования, принципы формирования содержания образования, содержание инновационной профессиональной деятельности, инновационный компонент содержания, учебный курс «Педагогика высшей школы».

L. Kozak

CONTENT OF TRAINING FUTURE TEACHERS OF PRESCHOOL PEDAGOGICS AND PSYCHOLOGY TO INNOVATIVE PROFESSIONAL ACTIVITIES

The article highlights and summarizes the scientific approaches to the selection of innovative component content of training future teachers of high school; the content of future teachers of preschool education and psychology to an innovative professional work is determined, analyzed the principles of designing curriculum, found that the selection and structuring the content of future teachers of preschool education and psychology to an innovative professional should be considered as general principles of curriculum and general didactic principles and principles of content update training («innovation» of information, integration, unity and traditional innovation, creativity, variability, problematic) defined semantic component prepare future teachers for innovative professional, reasonably scientific and methodical approach to the selection and structuring the content of future teachers of preschool education and psychology to an innovative professional activities as an example of the training course «Higher school pedagogics».

Key words: educational content, the content of vocational education, principles of curriculum, content innovation professional, innovative component content, course «Higher school pedagogics».

Рецензенти:

д. пед. н., професор, Сисоева С. О.
д. психол. н., професор, Побірченко Н. А.

Стаття надійшла до редакції 25.09.13